

การศึกษาทวิวิธีทางภาษา
จากมุมมองว็อนปฏิบัติศาสตร์ :
พระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
(พ.ศ. 2493-2537)

A Pragmatics Study of Linguistic Strategies :
The Royal Tutelage of His Majesty King
Bhumibol Adulyadej Bestowed on
Graduation Ceremony (1950-1994)

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์
Sittitam Ongwuttivat

การศึกษาภาษาวรรณคดีทางภาษาจาก มุมมองวาทปฏิบัติศาสตร์ : พระบรมราชา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537)

A Pragmatics Study of Linguistic Strategies :
The Royal Tutelage of His Majesty King Bhumibol
Adulyadej Bestowed on Graduation Ceremony (1950-1994)

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวรรณ¹
Sittitam Ongwuttawat

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาในพระบรมราชาธิราชพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) จากมุมมองแนววาทปฏิบัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงพระบรมราชาธิราชจำนวนทั้งสิ้น 6 กลวิธี ได้แก่ 1. การให้รายละเอียด 2. การให้เหตุผล 3. การอ้างถึง 4. การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร 5. การใช้อุปลักษณ์ และ 6. การใช้ทัศนภาวะ กลวิธีทางภาษาทั้ง 6 กลวิธีสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่อยู่ 12/9 พวงสุวรรณคอนโดทาวน์ ซอยลาดพร้าววังหิน 89 ถนนลาดพร้าว-วังหิน แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230 [sittitam209@hotmail.com] (Ph.D.)

ได้ 5 ประการ คือ 1. เพื่อพระราชทานพรแก่ผู้รับสาร 2. เพื่อแจ้งสารไปยังผู้รับสาร 3. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตาม 4. เพื่อให้ผู้รับสารเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม และ 5. เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสาร ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านอกจากพระปรีชาญาณในด้านการพัฒนาคนแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชยังทรงมีพระปรีชาญาณในด้านการใช้ภาษาเช่นกัน

คำสำคัญ: พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร; กลวิธีทางภาษา; การศึกษาจากมุมมองวินปฏิบัติศาสตร์

Abstract

This article aims at analysing linguistic strategies of the royal tutelage of His Majesty King Bhumibol Adulyadej bestowed on graduation ceremony (1950-1994). The findings reveal that there are six linguistic strategies used in the royal tutelage: 1. Explication 2. Reasoning 3. Reference 4. Intention verb 5. Metaphor 6. Modality. The findings demonstrate intelligence in human development and Thai language skills of His Majesty King Bhumibol Adulyadej.

Keywords: The Royal Tutelage of His Majesty King Bhumibol Adulyadej Bestowed on Graduation Ceremony; Linguistic strategies; A Pragmatics Study

บทนำ

ธรรมเนียมปฏิบัติอย่างหนึ่งในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของทุกสถาบันคือการขอพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บัณฑิตซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่างๆ ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน เริ่มตั้งแต่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 นับเป็นพระราชภาระที่หนัก และเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อบัณฑิตและสถาบันการศึกษา ทั้งปวงอย่างหาที่สุดมิได้

วิจิตร ศรีสอ้าน (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539) กล่าวถึงคุณค่าของพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่สถาบันการศึกษาต่างๆ ไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

พระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 เป็นต้นมามีคุณค่าสาระลึกซึ้งสะท้อนถึงพระปรีชาญาณและสายพระเนตรที่กว้างไกล เป็นประโยชน์แก่บัณฑิต ทั้งการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ หากบัณฑิตและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาทบทวนด้วยความไตร่ตรองก็สามารถปรับใช้ เป็นการสนองแนวพระราชดำริต่างๆ ได้เป็นอย่างดี...

จากคำกล่าวถึงคุณค่าของบรมราโชวาทข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงพระปรีชาญาณและสายพระเนตรที่กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่านอกจาก “สาร” หรือ “เนื้อหา” ในพระบรมราโชวาทฯ จะสะท้อนให้เห็นถึงพระปรีชาญาณและสายพระเนตรที่กว้างไกลในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แล้ว พระบรมราโชวาทดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาญาณทางการใช้ภาษาในการสื่อ “สาร” หรือ “เนื้อหา” แก่บัณฑิตหลากหลายคณะและหลากหลายมหาวิทยาลัยเพื่อให้บัณฑิตเหล่านั้นเข้าใจและน้อมนำไปปฏิบัติ ดังความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทฯ ต่อไปนี้

...วิทยาการทุกสาขาทุกระดับมีความสำคัญมาก **เป็นดังเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน** โบราณท่านเปรียบกับอาวุธมีคม ซึ่งมีทั้งคุณอนันต์และโทษมหันต์ คือถ้าใช้ถูกใช้เป็น ก็เกิดประโยชน์ ถ้าใช้ไม่ดีไม่เป็นก็เกิดโทษ **ดังอาวุธที่ประหารตนเอง ฉะนั้น...**

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 316)

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวจะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงพระบรมราโชวาทหลากหลายกลวิธีทั้งการใช้

อุปลักษณะที่เปรียบว่าวิทยาการทุกสาขาทุกระดับเหมือนดังเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน และนอกจากนี้วิทยาการดังกล่าวยังเปรียบเสมือนอาวุธมีคม (ในถ้อยคำที่พิมพ์ตัวหนา) การใช้กลวิธีการอ้างถึงถ้อยคำของคน “โบราณ” (ในถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้) และการใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยอธิบายขยายความว่าวิทยาการทุกสาขาทุกระดับที่เปรียบเสมือนอาวุธมีคมนั้นเป็นอย่างไร (ในถ้อยคำที่พิมพ์ตัวเอน)

ทั้งนี้ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีทางภาษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันไปตามเหตุการณ์และสถานการณ์การสื่อสาร เช่น ถ้าทรงกล่าวถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นนามธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ก็ทรงเลือกใช้อุปลักษณะเพื่อทำให้บัณฑิตที่อยู่ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรเข้าใจเรื่องนั้นอย่างเป็นรูปธรรม หรือหากเป็นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงต้องการกล่าวถึงความรู้สึกนึกคิดบางประการถึงบัณฑิต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ก็ทรงเลือกใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) จากมุมมองวินปฏิบัติศาสตร์ โดยมีคำถามการวิจัยว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาใดบ้างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 1. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ และ 2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากมุมมองวินปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาภาษาที่ใช้ในบริบทต่างๆ หรือวิธีที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำในสถานการณ์การสื่อสาร และวิธี

ที่ผู้ฟังตีความถ้อยคำเหล่านั้นในบริบท ทั้งนี้ก็ว่าจนปฏิบัติศาสตร์มิได้ศึกษาความหมายที่มาจากระบบภาษา (ความหมายตามรูป) แต่สนใจวิเคราะห์ความหมายที่ผู้ร่วมในการสื่อสารสื่อเจตนาในสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้นๆ (Baker, 2011 : 230)

อย่างไรก็ตามการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่นักวิจัยปฏิบัติศาสตร์ให้ความสนใจศึกษา ทั้งนี้ในทางวิจัยปฏิบัติศาสตร์ กลวิธีทางภาษา หมายถึง วิธีการทางภาษาที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ อาทิ เพื่อสื่อสารความคิด เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง เพื่อความสุภาพ เพื่อสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม เพื่อโน้มน้าวใจ ฯลฯ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2549 : 182)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการใช้ภาษาในพระบรมราชโฆษาทพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “โครงสร้างภาษาและลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องพระบรมราชโฆษาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร” ของ ปภัสรา คำวชิราพิทักษ์ (2550) และงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์พระบรมราชโฆษาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร พ.ศ. 2493-2542 ของ อุภาวัฒน์ นามหิรัญ (2553)

งานวิจัยวิจัยของปภัสรา มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อการศึกษาโครงสร้างภาษาและลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องในพระบรมราชโฆษาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรตามแนวปริจเฉทวิเคราะห์² (Discourse Analysis) ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างภาษาในพระบรมราชโฆษาทแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนเริ่มต้น ส่วนเนื้อหา และส่วนลงท้าย โครงสร้างทั้ง 3 ส่วน สามารถแบ่งเป็นรายละเอียดย่อย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่กล่าวพระบรมราชโฆษาท กล่าวพระราชทานพร กล่าวแสดงความยินดีกับบัณฑิต กล่าวแสดงความยินดีที่ได้มาพระราชทานปริญญาบัตร กล่าวแสดงความยินดีกับความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย และกล่าว

² ปริจเฉท (Discourse Analysis) ในที่นี้ หมายถึง หน่วยในภาษาที่สูงกว่าระดับประโยค

ขอใจที่มหาวิทยาลัยมอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สำหรับลักษณะภาษา
แสดงหัวเรื่องในพระบรมราชโองการปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ วลีและประโยค

ส่วนงานวิจัยของอุภาวัฒน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระบรมราชโองการ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรจากมุมมองการพรรณนา
การใช้ภาษา โดยศึกษากลวิธีการเขียน ลักษณะการใช้ภาษา และเนื้อหาในพระบรม
ราชโองการฯ ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการเขียนประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน
ได้แก่ ส่วนขึ้นต้น ส่วนเนื้อหา และส่วนลงท้าย ในด้านการใช้ภาษาพบการใช้ระดับ
ของภาษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ในงานวิจัยดังกล่าวยังได้
ศึกษาการใช้คำ ประโยค ภาพพจน์และการเชื่อมโยงความอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรม จะเห็นว่างานวิจัยที่ศึกษาพระบรมราชโองการ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมีทั้งสิ้นจำนวน
2 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาพระบรมราชโองการฯ จากมุมมองปริศนาวิเคราะห์
(ปภัสรา คำชिरาพิทักษ์, 2550) และงานวิจัยศึกษาพระบรมราชโองการฯ จากมุมมอง
การพรรณนาการใช้ภาษา (อุภาวัฒน์ นามศิริ, 2553) แต่ยังไม่พบงานวิจัยใด
ที่มุ่งศึกษากลวิธีทางภาษาในพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรจากมุมมองวินปฏิบัติศาสตร์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้
ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพระบรมราชโองการฯ จากมุมมองวินปฏิบัติศาสตร์ โดยมีคำถาม
การวิจัยว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรเพื่อให้
บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ตั้งแต่ พ.ศ. 2493-2537 โดยมี
วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สํารวจและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่ศึกษาเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในพระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และ

ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในพระบรมราชาบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

2. รวบรวมพระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537)

พระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นพระบรมราชาบาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรตั้งแต่ พ.ศ. 2493-2537 จำนวน 438 องค์ ซึ่งพระราชทานแก่มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ผู้วิจัยรวบรวมมาจากหนังสือ “ประมวลพระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2537” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จัดพิมพ์เนื่องวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี พุทธศักราช 2539

3. วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537)

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในพระบรมราชาบาทฯ ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาจากมุมมองวาทศาสตร์โดยมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏพระบรมราชาบาทฯ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ เป็น “ถ้อยคำ”³ มาวิเคราะห์ โดยพิจารณาจาก 1. การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามแทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำ และ 2. เนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ

2) เมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบที่ได้เป็นถ้อยคำแล้ว จึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาแบบใด โดยพิจารณาทั้งจากแนวคิดด้านวาทศาสตร์ รวมถึงรูปภาพและเนื้อความของถ้อยคำนั้น หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ว่ากลวิธีทางภาษาที่ได้มีวัตถุประสงค์อย่างไรในการสื่อสาร

4. เขียนสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

³ ถ้อยคำ (utterance) หมายถึง ส่วนหนึ่งของการพูด ในสถานการณ์หนึ่งๆ และเป็นส่วนที่อยู่ระหว่างจังหวะหยุดในการพูดนั้น (Hurford and Heasley, 1983)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์บรมราชโองการฯ ตามมุมมองวจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) พบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษา จำนวนทั้งสิ้น 6 กลวิธี และกลวิธีทางภาษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การให้รายละเอียด

แทนแนน (Tannen, 1989) จัดให้การเล่าเรื่องแบบให้รายละเอียดเป็นกลวิธี สร้างการมีส่วนร่วมหรือ Involvement strategy โดยแทนแนน อธิบายว่า ความรู้สึกมีส่วนร่วมระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังและมีส่วนร่วมของทั้งสองฝ่ายกับเหตุการณ์ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ผู้เล่าได้บรรยายให้รายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ฟัง ในขณะที่ผู้ฟังก็ต้องใช้จินตนาการสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้การเล่าแบบระบุ รายละเอียดจึงช่วยให้ผู้เล่าบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อความได้ดังจะเห็น ได้จากการที่สื่ออเมริกันเป็นจำนวนมากมักนิยมรายงานข่าวที่ประชาชนส่วนใหญ่ สนใจแบบให้รายละเอียดทุกชอกทุกมุม เพราะการรายงานโดยวิธีดังกล่าวจะทำให้ข่าว ที่รายงานมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

เช่นเดียวกับสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2559) ที่ได้ศึกษากลวิธีทางภาษา ในพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2417-2453) และพบว่าการใช้รายละเอียดเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกใช้เพื่อต้องการโน้มน้าวและทำให้ผู้รับสารเห็นภาพ อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการศึกษาพบว่านอกจากวัตถุประสงค์ในการให้บรมราชโองการและแจ้ง สารไปยังผู้รับสารซึ่งในที่นี้คือบัณฑิตแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรง เลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดในพระบรมราชโองการฯ เพื่อการโน้มน้าวและทำให้ ผู้รับสารเกิดภาพบางประการด้วย

กลวิธีการให้รายละเอียดที่ปรากฏในพระบรมราชโองการฯ สามารถจำแนกได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การให้รายละเอียดโดยการนิยามศัพท์

จากการศึกษาพระบรมราโชวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการให้รายละเอียดโดยการนิยามคำศัพท์ เช่น

...“ปัญญา” แปลตามพญฺยชนะว่าความรู้ทั่ว ตามอรรถหยาความได้หลายอย่าง อย่างหนึ่งคือความรู้ทุกอย่าง...อีกอย่างหนึ่งเมื่อมีความรู้ความชัดเจนชำนาญในวิชาต่างๆ ดังว่าจะยังผลให้เฉลียวฉลาดขึ้นในตัวบุคคลนั้น

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 215)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียด โดยการนิยามศัพท์คำว่า “ปัญญา” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเข้าใจความหมายของคำว่า “ปัญญา” ที่แท้จริง

...คำว่าเกษตรศาสตร์ อันเป็นชื่อของมหาวิทยาลัยนั้น ฟังดูมีความหมายจำกัด อยู่เพียงการทำนา แต่ความจริง เกษตรศาสตร์ตามความหมายในปัจจุบัน ก็นามกว้างขวางมาก คือรวมเอาวิชาหรือศาสตร์ทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจิตใจของมนุษย์เข้าเกือบไว้ทั้งหมด...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 209)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียด โดยการนิยามศัพท์คำว่า “เกษตรศาสตร์” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเข้าใจความหมายของคำว่า “เกษตรศาสตร์” ที่แท้จริง

1.2 การให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความ

จากการศึกษาพระบรมราโชวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความ เช่น

...ความเข้าใจซัดนี้ก็จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการฝึกฝน คือ ฝึกสำรวจระมัดระวังตัวให้อยู่ในระเบียบปฏิบัติที่ดีงาม ฝึกหัดตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลาง ไม่ให้อคติประการใดประการหนึ่งเข้าครอบงำ ให้มีแต่เหตุผลตามเป็นจริง...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 221)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความถึงการ

ฝึกฝนตนเพื่อให้ปราศจากการถูกรอรับจากสิ่งที่ไม่ดีเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่
บัณฑิตน้อมนำไปปฏิบัติในการทำงาน

...ความบังคับตนเองนั้นเกิดขึ้นได้จากความรู้สึกระลึกได้ว่าอะไรเป็นอะไร
หรือ เรียกสั้นๆ ว่า สติ กล่าวคือ ก่อนที่บุคคลจะทำ จะพูด หรือแม้จะคิดเรื่องต่างๆ สติ
หรือความรู้สึกระลึกได้นั้นทำให้หยุดคิด...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 201)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความถึง
การให้ระลึกตัวหรือการมีสติอยู่กับตัวได้เสมอเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิต
น้อมนำไปปฏิบัติในการทำงาน

1.3 การให้รายละเอียดโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์

จากการศึกษาพระบรมราโชวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการให้รายละเอียดโดยการ
ยกตัวอย่าง เช่น

...ในการปฏิบัติงานใดๆ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องทราบ ต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง...
และสามารถจะเลือกแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลมากที่สุดได้ ตัวอย่างเช่นเมื่อเกิดเหตุการณ์
ความขาดแคลนจากปัจจัยต่างๆ ความขาดแคลนอาจทำให้การพัฒนาหลายอย่างหยุด
ชะงักไป...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 141)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์ความขาดแคลน
จากการที่ไม่พินิจพิจารณาการบริหารประเทศอย่างถี่ถ้วนเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสาร
ซึ่งได้แก่บัณฑิตน้อมนำไปปฏิบัติในการทำงาน

...งานสำคัญของท่านทั้งหลายที่รออยู่ข้างหน้า ถ้าจะกล่าวให้ตรงจุด ก็เช่น
การพัฒนาบ้านเมืองในด้านต่างๆ ที่ต้องใช้วิชาการและต้องใช้ผู้มีความรู้ระดับปริญญา
เป็นกำลังปฏิบัติ...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 187)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์การพัฒนาบ้านเมืองที่จำเป็นต้องใช้ความรู้จากบัณฑิตเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิต น้อมนำไปปฏิบัติในการทำงาน

1.4 การให้รายละเอียดโดยการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง

จากการศึกษาพระบรมราโชวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการให้รายละเอียดโดยการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง เช่น

...“สติ” ในคำว่า “สติปัญฐาน” หมายความว่าระลึกได้ในสภาพตนเอง ส่วน “สติ” ในคำว่า “สติสัมปชัญญะ” หมายความว่าความระลึกในทางรู้ตัวเพราะใช้กับ “สัมปชัญญะ” ซึ่งแปลว่าความรู้ตัวในทุกอิริยาบถขณะ...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 233)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำว่า “สติ” ที่ปรากฏในคำว่า “สติปัญฐาน” และ “สติสัมปชัญญะ” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำดังกล่าว

...ขอให้เข้าใจว่า “รับผิด” ไม่ใช่การรับโทษหรือถูกลงโทษ “รับชอบ” ไม่ใช่การรับรางวัล หรือรับคำชมเชย หรือยอมรับรู้ว่าอะไรเสียหายและเสียหายเพราะอะไร เพียงใดนั้น...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 186)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำว่า “รับผิด” และ “รับชอบ” เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำดังกล่าว

1.5 การให้รายละเอียดโดยการเล่าเรื่องเพื่อสาธกเปรียบเทียบ

จากการศึกษาพระบรมราโชวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการให้รายละเอียดโดยการเล่าเรื่องเพื่อสาธกเปรียบเทียบ เช่น

...ในสมัยพุทธกาลนั้น มีพระเจ้าแผ่นดินชื่อพระเจ้าอชาตศัตรูแห่งแคว้นมคธ

เจ้าองค์นั้นอยากได้แคว้นวัชชี ซึ่งเป็นเขตอยู่ใกล้แคว้นมคธ...จึงส่งให้พราหมณ์วัสสการ
ไปที่เมืองหลวงแคว้นวัชชี...เมื่อติดต่อแล้วก็ทราบว่าจะสำเร็จการ...พระเจ้าอชาตศัตรู
ทราบเช่นนั้นก็เข้ามาตีโดยง่าย...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 36)

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการเล่าเรื่องเพื่อสาธกเปรียบเทียบ
โดยในที่นี้ทรงเล่าถึงเรื่องในสมัยพุทธกาลที่พระเจ้าอชาตศัตรูส่งพราหมณ์วัสสการ
ไปยังแคว้นวัชชีเพื่ออ้อนวอนให้คนในแคว้นวัชชีแตกความสามัคคีจนพระเจ้าอชาตศัตรู
สามารถตีเมืองวัชชีได้สำเร็จเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นความสำคัญของ
ความสามัคคีและน้อมนำไปปฏิบัติ

...อย่าลืมน่าฉลาดแต่อย่างเดียวกันนั้นไม่พอ ต้องเฉลียวด้วย ต้องเฉลียวและ
ฉลาด ท่านทั้งหลายคงจะรู้จักนิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าที่กระต่ายมีฝีมือเท้าดี ทะนงตนว่า
ไม่มีผู้ใดวิ่งเร็วเสมอเหมือน...ปล่อยให้เต่าซึ่งเดินช้ากว่ามากไปถึงที่หมายได้ก่อน...

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้รายละเอียดโดยการเล่าเรื่องเพื่อสาธกเปรียบเทียบ
โดยในที่นี้ทรงเล่าถึงนิทานเรื่อง กระต่ายกับเต่าที่กระต่ายคิดว่าตนมีความสามารถวิ่งชนะ
เต่าโดยงายตายจึงเกิดความประมาทจนในที่สุดเต่าก็สามารถวิ่งชนะกระต่ายเพื่อโน้มน้าว
ให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นความสำคัญของความไม่ประมาทและน้อมนำไปปฏิบัติ

2. การให้เหตุผล

ลาซัน (Larson, 1986 : 28) กล่าวว่า การโน้มน้าวใจเป็นสิ่งที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์
และศิลป์ และการจูงใจด้วยเหตุผล (Logos) นับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยโน้มน้าว
ให้คู่สนทนาคล้อยตามถ้อยคำของผู้พูดได้ นอกจากนี้ฮอฟแลน (Hovland, 1965)
เบททิงฮาส (Bettinghaus, 1968) อรวรรณ ปิลันธน์โองาท (2542) และธิดา โมสิกรัตน์
(2556) ยังจัดการให้เหตุผลเป็นวาทศิลป์แห่งการโน้มน้าว เนื่องจากการยกเหตุผล
จะช่วยสนับสนุนให้คำชี้แจงนั้นมีความน่าเชื่อถือ มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น และเป็นที่น่าสนใจ
อย่างมีเหตุผลอีกทั้งผู้พูดสามารถ “มัดใจ” ผู้ฟังได้อย่างแนบคาย เนื่องจากเหตุหรือผลที่
ผู้พูดกล่าวออกมาจะสร้างความคิดเชิงตรรกะให้แก่ผู้ฟัง จนกระทั่งผู้ฟังเกิดการคล้อยตาม

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในพระบรมราโชวาทฯ พบว่า การให้เหตุผลเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวและชักจูงให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อถือใน “สาร” หรือ “เนื้อหา” ที่สื่อออกมานอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการให้พระบรมราโชวาทและแจ้งสารไปยังผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น

...ท่านจงพยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองต่อไปเพราะสรรพวิทยาการด้านสาขาวิทยาศาสตร์นั้นย่อมช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ๆ ขึ้น...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 125)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลดังจะเห็นได้จากคำเชื่อม “เพราะ” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้ฟังซึ่งในที่นี้คือบัณฑิตเห็นความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์แม้ว่าจะจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้วเนื่องจากการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์จะช่วยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นในแวดวงวิชาการ

...แต่ละคนจงพยายามทำงานให้สุดความสามารถ ความรู้ความชำนาญของตัวและร่วมมือกันทุกๆ ฝ่าย การเกษตรจึงจะก้าวหน้าเป็นผลดีถึงส่วนรวมได้...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 51)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลดังจะเห็นได้จากคำเชื่อม “จึง” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้ฟังซึ่งในที่นี้คือบัณฑิตเห็นความสำคัญของการทำงานอย่างเต็มความสามารถและศักยภาพของตนเพื่อความก้าวหน้าทางด้านเกษตรกรรมของประเทศไทย

3. การอ้างถึง

การอ้างถึง ในบทความวิจัยนี้ คือ การอ้างถึงบุคคลหรือสิ่งอื่นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น เหตุการณ์ คำกล่าว หรือข้อคิดเห็นต่างๆ ของบุคคล ฯลฯ

กลวิธีการอ้างถึงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ขึ้นนี้ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระบรมราโชวาทและแจ้งสารไปยังผู้รับสารแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยโน้มน้าวและจูงใจให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อหรือเห็นภาพของสารที่สื่อออกไป

อย่างเป็นรูปธรรมด้วยดังที่ ลาร์สัน (Larson, 1986 : 28) จัดให้การสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Ethos) เป็นวาทศิลป์แบบหนึ่งที่ใช้ในการโน้มน้าว โดยการสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งสารนั้นเกิดขึ้นจากการที่ผู้พูดใช้วิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นประกอบการสนทนา

วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของการอ้างถึงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2559) ที่ศึกษาทฤษฎีทางภาษาในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2417-2453) และพบว่ากลวิธีการอ้างถึงเป็นกลวิธีที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำมาใช้เพื่อโน้มน้าวและสร้างความน่าเชื่อถือแก่พระราชดำรัส

จากการศึกษาพบว่าวิธีการอ้างถึงที่ปรากฏในพระบรมราชโองการฯ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การอ้างถึงบุคคล

จากการศึกษาพระบรมราชโองการฯ พบตัวอย่างกลวิธีการอ้างถึงบุคคล เช่น ...**อธิการบดี**แถลงในที่ประชุมนี้ว่า ในรอบปีที่ล่วงแล้ว ได้เร่งกระบวนการพัฒนาหลายแนวทาง เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งพลังทางปัญญาที่มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 135)

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงบุคคล ในที่นี้ คือ การอ้างถึงอธิการบดี เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิต เห็นถึงความเตรียมพร้อมในการบริหารมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งพลังทางปัญญา

...เมื่อวันก่อนๆ ข้าพเจ้าได้พบกับ**บัณฑิต**ในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องวิชาการกับวินัยว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเจริญ คือวิชาความรู้เป็นปัจจัยใช้ในการทำงาน วินัยเป็นรากฐานรองรับความรู้...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 342)

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงบุคคล ในที่นี้ คือ บัณฑิตในที่ประชุมเมื่อครั้งก่อน เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตในที่ประชุม ณ เวลาที่พระราชทาน

พระบรมราชาโฆวาทเห็นว่าความมีวินัยและความมีปัญญาเป็นสิ่งที่ต้องมีควบคู่กัน เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ

3.2 การอ้างถึงเหตุการณ์

จากการศึกษาพระบรมราชาโฆวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการอ้างถึงเหตุการณ์ เช่น ...เมื่อวันวานข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่าการที่บัณฑิตจะสร้างความเจริญมั่นคงเกียรติยศชื่อเสียงให้แก่ตนเองนั้น นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาการแล้ว ยังต้องมีจิตใจสุจริต...จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้แน่นอน

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 296)

จากตัวอย่างพระบรมราชาโฆวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงเหตุการณ์ ในที่นี้ คือ การอ้างถึงเหตุการณ์ที่ทรงแสดงพระบรมราชาโฆวาทในที่ประชุมเมื่อวันก่อน เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิต เห็นว่าการจะประสบผลสำเร็จในชีวิตนั้นต้องมีทั้งความรู้และความสุจริต

ในคราวที่มาชมงาน “พระจอมเกล้าลาดกระบังสัมพันธ์ 26” เมื่อเดือนมิถุนายน ข้าพเจ้าได้เห็นว่า สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพยายามสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการทุกแขนงอย่างจริงจัง...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 334)

จากตัวอย่างพระบรมราชาโฆวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงเหตุการณ์ ในที่นี้ คือ การอ้างถึงงาน “พระจอมเกล้าลาดกระบังสัมพันธ์ 26” เมื่อเดือนมิถุนายนเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิต เห็นว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้ความสำคัญกับการวิจัยทางวิชาการทุกแขนงอย่างแท้จริง

3.3 การอ้างถึงคำสอน คำกล่าว หรือทัศนะความคิดเห็นของบุคคลอื่น

จากการศึกษาพระบรมราชาโฆวาทฯ พบตัวอย่างกลวิธีการอ้างถึงคำสอน คำกล่าว หรือทัศนะความคิดเห็นของบุคคลอื่น เช่น

...และขอให้ท่านจงรำลึกถึงเกียรตินี้และรักษาไว้ด้วยความสัตย์สุจริต ให้สมกับพุทธภาษิตว่า “คนได้เกียรติยศชื่อเสียงเพราะความสัตย์”...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 9)

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงคำสอนในพุทธศาสนา ในที่นี้ คือ การอ้างถึงพุทธภาษิต เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิต เห็นว่าการที่คนเราจะได้อะไรซึ่งเกียรติยศนั้นย่อมเกิดมาจากความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ

รายงานของอธิการบดีที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความตั้งใจอยู่ที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการศึกษากับจะมุ่งดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเพื่อคุณภาพของการศึกษาอย่างแท้จริงนั้นเป็นที่น่านิยมน่าอย่างยิ่ง...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 148)

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงคำกล่าวของอธิการบดีของมหาวิทยาลัย ในที่นี้คือ รายงานของอธิการบดีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและพัฒนาให้มหาวิทยาลัยมีความก้าวหน้าต่อไป

4. การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร

ผู้วิจัยนิยาม “คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร” ตาม นววรรณ พันธุเมธา (2549) และ สังวาลย์ คงจันทร์ (2533) ว่าหมายถึง คำกริยาที่แสดงเจตนาหรือจุดมุ่งหมายบางประการไปยังผู้รับสาร ทั้งนี้ เซิร์ล (Searle, 1969) จัดให้การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา (explicit verb) เป็นการกระทำวจนกรรมอย่างหนึ่ง

ผลการศึกษาพบว่าการใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารที่ปรากฏในพระบรมราชโองการฯ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระบรมราชโองการฯ และแจ้งสารบางประการไปยังผู้รับสารแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังช่วยในการสื่อความรู้สึกนึกคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่มีต่อเรื่องต่างๆ ไปยังผู้รับสารอีกทางหนึ่ง รวมไปถึงคำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารในกลุ่มขึ้นนำยังช่วยในการโน้มน้าวใจผู้รับสารอีกด้วย

คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารที่ปรากฏในพระราชดำรัสฯ สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อแจ้งให้ทราบ⁴

คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อแจ้งให้ทราบที่ปรากฏในพระบรมราโชวาทฯ มีทั้งคำกริยาแสดงเจตนาความยินดี คำกริยาแสดงเจตนาความพอใจ คำกริยาแสดงเจตนาการขอบคุณ คำกริยาแสดงเจตนาการชื่นชม คำกริยาแสดงเจตนาการชี้แจง และคำกริยาแสดงเจตนาการบอกกล่าว และคำกริยาแสดงเจตนาการให้พร ตัวอย่างเช่น

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตรประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อีกวาระหนึ่ง...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 41)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อแจ้งให้ทราบซึ่งในที่นี้คือ คำกริยาแสดงเจตนาความยินดีในคำว่า “มีความยินดี” เพื่อแจ้งสารและสื่ออารมณ์ความรู้สึกยินดีไปยังผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 192)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อแจ้งให้ทราบซึ่งในที่นี้คือ คำกริยาแสดงเจตนาความชื่นชมในคำว่า “ขอแสดงความชื่นชม” เพื่อแจ้งสารและสื่ออารมณ์ความรู้สึกชื่นชมไปยังผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย

4.2 การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อชี้แนะ

คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อชี้แนะที่ปรากฏในพระบรมราโชวาทฯ มีทั้งคำกริยา คำกริยาแสดงเจตนาการขอร้อง และคำกริยาแสดงเจตนาการเตือน ตัวอย่างเช่น

⁴ ผู้วิจัยจำแนกประเภทของกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารกลุ่มต่างๆ ตามนวรรณ พันธุมธา (2549 : 18)

...ข้าพเจ้าใคร่ขอให้แต่ละคนได้นำถ้อยคำที่ข้าพเจ้ากล่าวแต่โดยย่ออันนี้
ไปคิดพิจารณาให้ทราบแน่แก่ใจให้ตลอด แล้วนำไปใช้ในการปฏิบัติสรรพกิจการงาน...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 145)

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อชี้แนะ ในที่นี้คือ คำกริยา
แสดงเจตนาการขอร้อง ในคำว่า “ใคร่ขอ” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่
บัณฑิตนำพระบรมราชโองการที่ได้รับฟังมาคิดและน้อมนำไปปฏิบัติ

...วันนี้จึงอยากจะแนะนำผู้ซึ่งใจไว้ดี ที่จะทำตัวทำงานให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตัว
แก่ส่วนรวมว่า เมื่อคนทั้งหลายเขายกย่องให้เป็นผู้มีสติแล้ว ก็ขอให้ผู้มีสติครบทุกลักษณะ
ตามที่ได้ยกตัวอย่างให้เห็นเพื่อสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์อันพึงประสงค์

จากตัวอย่างพระบรมราชโองการฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสารเพื่อชี้แนะ ในที่นี้คือ คำกริยา
แสดงเจตนาการแนะนำ ในคำว่า “แนะนำ” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่
บัณฑิตนำพระบรมราชโองการที่ได้รับฟังมาคิดและน้อมนำไปปฏิบัติ

5. การใช้อุปลักษณะ

“อุปลักษณะ” ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามตาม ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2542)
ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่ง สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูก
เปรียบอีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบ และทั้งสองต้องเป็นสมาชิกจากต่างกลุ่มกัน

นอกจากนี้ ญัฐพรยังได้ศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณะจากมุมมองผู้พูดภาษาไทย
และพบว่าผู้พูดภาษาไทยใช้อุปลักษณะเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร 7 ประการ
คือ 1. ช่วยสื่อความได้ชัดเจนเพราะทำให้ผู้ฟังเห็นภาพ 2. ช่วยสื่อความได้ชัดเจน โดยใช้
ถ้อยคำน้อยกว่า 3. ช่วยทำให้ฟังดูรุนแรงและจริงจังน้อยกว่าการกล่าวตรงๆ 4. ช่วยสื่อ
ความได้ดีทันทีเพราะเป็นถ้อยคำที่นิยมใช้ 5. ช่วยเน้นมากกว่าการกล่าวตรงๆ หรือทำให้
รู้สึกว่าเป็นเช่นนั้นจริงๆ 6. ช่วยสร้างความขบขัน สนุกสนาน 7. ช่วยให้กำรวม

ผลการศึกษาพบว่านอกจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้พระบรมราชโองการและ
แจ้งสารไปยังผู้รับสารแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรงเลือกใช้ถ้อยคำ
อุปลักษณะเพื่อวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวและทำให้ผู้รับสารเกิดภาพบางประการ

รวมไปถึงการใช้อุปลักษณ์เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดของพระองค์ไปยังผู้รับสารทางหนึ่งด้วย ตัวอย่างเช่น

...วิทยาการทุกสาขาทุกระดับมีความสำคัญมาก เป็นดังเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน โบราณท่านเปรียบกับอาวุธมีคม ซึ่งมีทั้งคุณอนันต์และโทษมหันต์ คือถ้าใช้ถูกใช้เป็นที่เกิดประโยชน์ ถ้าใช้ไม่ดีไม่เป็นที่เกิดโทษ ดังอาวุธที่ประหารตนเอง ฉะนั้น...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 316)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงฯ เลือกใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์โดยเปรียบเทียบ “เครื่องมือ” และ “อาวุธ” ซึ่งเป็นแบบเปรียบ กับ “ความรู้” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นว่าการใช้ความรู้เสมือนเครื่องมือที่มีทั้งคุณอนันต์และโทษมหันต์ในขณะเดียวกัน

...สำหรับท่านที่ใช้วิชากฎหมายย่อมกินความถึงการรักษาความเป็นธรรม ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 5)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงฯ เลือกใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์โดยเปรียบเทียบ “เกราะคุ้มภัย” ซึ่งเป็นแบบเปรียบ กับ “ความซื่อสัตย์สุจริต” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นว่าการซื่อสัตย์สุจริตจะปกป้องให้บุคคลนั้นพ้นจากอันตรายทั้งปวง

...ผู้ที่เคร่งครัดตามแบบแผนที่อาศัยเหตุผลแท้และมั่นคงย่อมสามารถติดตามกระบวนการของเหตุผลซึ่งเชื่อมโยงกันตลอดเปรียบเหมือนคนที่ยืนบนพื้นที่เรียบและแน่นหนา

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 207)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงฯ เลือกใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์โดยเปรียบเทียบ “ผู้ที่เคร่งครัดตามแบบแผนที่อาศัยเหตุผลแท้และมั่นคงย่อมสามารถติดตามกระบวนการของเหตุผล ซึ่งเชื่อมโยง

กันตลอด” ซึ่งเป็นแบบเปรียบ กับ “คนที่ยืนบนพื้นที่เรียบและแน่นอนหนา” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นการยึดมั่นในเหตุผลที่ถูกต้อง จะทำให้ไม่พบเจอกับอุปสรรคหรือปัญหา

6. การใช้ทัศนภาวะ

จากการศึกษาพบว่านอกจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้พระบรมราชโองการ และแจ้งสารไปยังผู้รับสารแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรงเลือกใช้ทัศนภาวะในพระบรมราชโองการเนื่องด้วยวัตถุประสงค์เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดบางประการ รวมถึงการใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่นยังช่วยในการโน้มน้าวใจผู้รับสารเนื่องจากการใช้ทัศนภาวะที่ผู้พูดแสดงความมั่นใจในสิ่งที่จะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับการใช้ทัศนภาวะในรูปประโยคเงื่อนไขที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวและจูงใจผู้รับสารด้วย ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวและจูงใจดังกล่าวเกิดจากผลของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้ส่งสารเสนอ (อรรธรณ ปิณฑโงวาท, 2542) ทั้งนี้คำว่า “ทัศนภาวะ”⁵ (Modality) ผู้วิจัยนิยมตาม ซาอี๊ด (Saeed, 2003 : 135-138) ว่า หมายถึง คำที่ครอบคลุมรูปแบบต่างๆ ซึ่งยอมให้ผู้พูดแสดงการเปลี่ยนแปลงระดับของการให้คำมั่นหรือความเชื่อในบางเรื่อง โดยเฉพาะการใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์

การใช้ทัศนภาวะในพระบรมราชโองการสามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

6.1 การใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็น

การใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็น ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้คำเพื่อแสดงว่าทัศนคติหรือสารที่ตนสื่อออกมาเป็นเพียงความคิดเห็นของผู้พูดเท่านั้น อาจเป็นจริงหรือเท็จได้ มักปรากฏคำบอกมาลา “ควร” “ควรจะ” “ว่า” “เห็น” “คิด” “เห็นว่า” หรือ “คิดว่า” ตัวอย่างเช่น

...ยิ่งกว่านั้นยังได้รับการฝึกหัดอบรมเป็นพิเศษ ให้สามารถปฏิบัติการได้เหมาะสมตามภาวะเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและสังคมของโลก จึงควรจะได้ศึกษาถึงภาวะการณเปลี่ยนแปลงของโลกมาให้เข้าใจ

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 73)

⁵ ผู้วิจัยใช้คำว่า “ทัศนภาวะ” แทน “Modality” ตามชนกพร อังศุวิริยะ (2550)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็นในคำว่า “ควรจะ” เพื่อสื่อความคิดเห็นส่วนพระองค์ว่าผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตควรจะได้ศึกษาภาวการณ์เปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมของโลกให้เข้าใจและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ

อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทุกระดับเทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อความรวดเร็วและถูกต้องมั่นคง...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 247)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ทัศนภาวะแสดงความคิดเห็นในคำว่า “อาจ” เพื่อสื่อความคิดเห็นส่วนพระองค์ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าเพื่อความรวดเร็วและถูกต้อง

6.2 การใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่น

การใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่น ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้คำเพื่อแสดงว่าทัศนคติหรือสารที่ตนสื่อออกไปนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ด้วยเหตุผลบางประการ มักปรากฏคำบอกมลา “ต้อง” หรือ “ย่อม” และอาจปรากฏร่วมกับคำขยาย “แน่นอน” หรือ “จริงๆ” ตัวอย่างเช่น

...สิ่งสำคัญประการเดียวคือผู้เป็นบัณฑิตแต่ละคนต้องตั้งความคิดพร้อมทั้งความมุ่งปรารถนาอันแน่วแน่ที่จะทำงานของตนต่อไปให้ดีให้เข้มแข็งจริงๆ

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 187)

จากตัวอย่างพระบรมราโชวาทฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่นในคำว่า “ต้อง” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตว่าต้องมีความคิดอันแน่วแน่ที่จะปฏิบัติงานหลังจบการศึกษาให้ดีและเต็มกำลังความสามารถ

บัดนี้ ท่านทั้งหลายได้รับความสำเร็จอย่างสำคัญในชีวิตมาขั้นหนึ่งแล้ว ย่อมมุ่งหมายความสำเร็จที่สูงขึ้นต่อไป

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 331)

จากตัวอย่างพระบรมราชาวาจาฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ทัศนภาวะแสดงความเชื่อมั่นในคำว่า “ยอม” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตว่ายอมต้องแสวงหาความสำเร็จที่สูงขึ้นต่อไป

6.3 การใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไข

การใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไข ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้คำเพื่อแสดงว่าทัศนคติหรือสารที่ตนสื่อออกมาจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นได้นั้นเป็นผลมาจากเงื่อนไขบางประการ มักปรากฏอยู่ในรูปประโยคแสดงเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” “หาก” หรือ “ถ้า...หาก” ทั้งนี้การใช้รูปประโยคเงื่อนไขในพระบรมราชาวาจาฯ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้พระบรมราชาวาจาฯ และแจ้งสารไปยังผู้รับสารแล้ว การใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไขในพระราชดำรัสยังมีวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวและจูงใจผู้รับสารด้วย ทั้งนี้วัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวและจูงใจดังกล่าวเกิดจากผลของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้แสดงพระบรมราชาวาจาฯ ซึ่งในที่นี้ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

...ขอให้พยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองไว้เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ต่อไปไม่ช้าท่านก็จะเป็นผู้ล้าหลังไม่ทันกับความเจริญของโลก...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 357)

จากตัวอย่างพระบรมราชาวาจาฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไขในรูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นผลเสียจากการไม่ปฏิบัติตนให้เท่าทันกับความรู้ที่เปลี่ยนแปลง

...เชื่อว่า ถ้าท่านได้นำไปคิดพิจารณาให้รอบคอบแล้ว และถือวินัยข้อนี้ได้สม่ำเสมอโดยเคร่งครัด จะช่วยให้งานที่ทำสำเร็จลุล่วงได้ตลอดโดยไม่ชักช้า...

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539 : 339)

จากตัวอย่างพระบรมราชาวาจาฯ ดังกล่าว จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ทัศนภาวะแสดงเงื่อนไขในรูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำว่า “ถ้า” เพื่อแจ้งสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารซึ่งได้แก่บัณฑิตเห็นผลดีจากการมีระเบียบวินัยในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) สามารถแสดงวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาทั้ง 6 กลวิธี ได้เป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงวัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537)

วัตถุประสงค์ในการสื่อสารกลวิธีทางภาษา ที่ใช้ในพระบรมราชาบาท	เพื่อให้พระบรมราชาบาทแก่ผู้รับสาร	เพื่อแจ้งสารไปยังผู้รับสาร	เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตาม	เพื่อทำให้ผู้รับสารเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม	เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสาร
1. การให้รายละเอียด	✓	✓	✓	✓	-
2. การให้เหตุผล	✓	✓	✓	-	-
3. การอ้างอิง	✓	✓	✓	✓	-
4. การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร	✓	✓	✓	-	✓
5. การใช้อุปลักษณ์	✓	✓	✓	✓	✓
6. การใช้ทัศนภาวะ	✓	✓	✓	-	✓

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ในการพระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) ดังต่อไปนี้

1. จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มิได้ทรงมีพระปรีชาญาณในด้านการพัฒนาคนซึ่งปรากฏให้เห็นจาก “สาร” หรือ “เนื้อหา” ในพระบรมราโชวาทฯ เท่านั้น หากแต่ยังทรงมีพระปรีชาญาณในการใช้ภาษา เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย อันประกอบด้วยกลวิธีการให้รายละเอียด กลวิธีการให้เหตุผล และกลวิธีการอ้างถึงซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีลักษณะเด่นในการโน้มน้าวสารให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตาม เช่นเดียวกับกลวิธีการใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร และกลวิธีการใช้ทัศนภาวะที่มีลักษณะเด่นในการสื่อความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสาร นอกจากนี้กลวิธีการใช้อุปุคณ์ที่ทรงเลือกใช้ยังมีลักษณะเด่นในการทำให้ผู้รับสารเห็นภาพ และได้ยินเสียงอย่างเป็นรูปธรรม

2. กลวิธีทางภาษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มักทรงเลือกใช้และปรากฏเป็นจำนวนมากในการสื่อ “สาร” หรือ “เนื้อหา” ในการพระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ได้แก่ การให้รายละเอียด การให้เหตุผล การอ้างถึง การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร การใช้อุปุคณ์ และการใช้ทัศนภาวะ ซึ่งกลวิธีทางภาษาเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร คือ การโน้มน้าวใจผู้รับสาร และการทำให้ผู้รับสารเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ลักษณะข้างต้นย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในสถานการณ์การสื่อสาร กล่าวคือ วัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการการพระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ที่มุ่งให้บัณฑิตน้อมนำพระบรมราโชวาทไปใช้ในการทำงานและการใช้ชีวิต

3. ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่านอกจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระบรมราโชวาทฯ จะช่วยทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว กลวิธีทางภาษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้ยังมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่กำลังกล่าวถึงและผู้รับสารด้วย เช่น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงกล่าวถึงเรื่องที่เป็นนามธรรมก็จะ

ทรงเลือกใช้อุปมาอุปไมยเพื่อทำให้ผู้รับสารเป็นจำนวนมากสามารถเข้าใจได้โดยง่ายและเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

4. ไม่เพียงแต่การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงพระบรมราโชวาทเท่านั้น ในส่วนของการนำเสนอ “สาร” หรือ “เนื้อหา” ของพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรงเลือกนำเสนอเนื้อหาได้สอดคล้องและเหมาะสมกับบัณฑิตในสถาบันการศึกษาที่หลากหลายและแตกต่างกัน (อุภาวีวัฒน์ นามศิริ, 2553) เช่น ทรงกล่าวถึงเรื่องวิทยาการและความก้าวหน้าทางเกษตรกรรมในการพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการความก้าวหน้าทางเกษตร เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าเมื่อพิจารณากลวิธีทางภาษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดชทรงเลือกใช้ในการพระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) จากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์แล้ว นับได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาได้บรรลุวัตถุประสงค์และสถานการณ์ในการสื่อสาร อันแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาญาณในด้านการใช้ภาษาอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (พ.ศ. 2493-2537) ตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรจำนวนทั้งสิ้น 6 กลวิธี ได้แก่

1. การให้รายละเอียด
2. การให้เหตุผล
3. การอ้างถึง
4. การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร

5. การใช้อุปลักษณ์

6. การใช้ทัศนภาวะ

กลวิธีทางภาษาทั้ง 6 กลวิธีสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้

5 ประการ คือ

1. เพื่อให้พระบรมราชโองการแก่ผู้รับสาร
2. เพื่อแจ้งสารไปยังผู้รับสาร
3. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตาม
4. เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม และ
5. เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสาร

โดยกลวิธีทางภาษาทั้ง 6 กลวิธีสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้

5 ประการ คือ

1. เพื่อพระราชทานพรแก่ผู้รับสาร
2. เพื่อแจ้งสารไปยังผู้รับสาร
3. เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตาม
4. เพื่อให้ผู้รับสารเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม
5. เพื่อสื่อความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสาร

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นพระปรีชาญาณในด้านการใช้ภาษาของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ชนกพร อังศุวิริยะ. (2550). “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสตรีสาร : การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับอุดมการณ์. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2542). หน้าที่ของอุปลักษณ์จากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย.
ภาษาและวรรณคดีไทย, 16, 259-268.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2549). มงคัทลียาจะจำจากมุมมองนักภาษา : เนื้อหาและกลวิธี.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). *เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การศึกษาภาษาไทย ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ ศิริพร ภัคดาสุข, สุภัคเวตี อมาตยกุล และ สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2549). *พระบรมธรรมิกราชกับอักษรศาสตร์ : ใต้ร่มพระบารมี พระบรมธรรมิกมหาราช*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา โมสิกรัตน์. (2556). “หน่วยที่ 12 การพูดโน้มน้าวใจ” *ประมวลสาระชุดวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (11601) หน่วยที่ 9-15*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช.
- นววรรณ พันธุเมธา. (2549). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปภัตรา คำชिरาพิทักษ์. (2550). *โครงสร้างภาษาและลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่อง ในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร. วารสารช่อพะยอม, 15, 71-81.*
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2539). *ประมวลพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2537*. (จัดพิมพ์พิเศษเนื่องในโอกาสครบรอบการก่อตั้ง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 15 ปี). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สังวาลย์ คงจันทร์. (2533). *คำกริยาบอกเจตนาในการสื่อสาร*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. (2559). *กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2417-2453) : การศึกษาจากมุมมอง วจนปฏิบัติศาสตร์*. *วรรณวิทัศน์, 16, 101-134.*
- อุภาวัฒน์ นามหิรัญ. (2553). *การวิเคราะห์พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร พ.ศ. 2493-2542*. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- อรรรณ ปิลาณ์โอวาท. (2542). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Baker, M. (2011). *In Other Word : A coursebook on Translation*. London : Routledge.
- Bettinghaus, E, P. (1968). *Persuasive communication*. New York : Holt Renshaw and Winston.
- Hovland, C. (1965). *Experiments on mass communication*. New York : Wiley.
- Hurford, James R. and Heasley, B. (1983). *Semantics a coursebook*. New York : Cambridge University Press.
- Larson, C,U. (1986). *Wadsworth Persuasion : reception and responsibility*. Cambridge : Pub. Co.
- Saeed, J. (2003). *Semantics*. Cambridge : Blackwell.
- Searle, J, R. (1969). *Speech Acts : an essay in the philosophy of language*. Cambridge : The Cambridge University Press.
- Tannen, D. (1989). *Talking voices : repetition, dialogue, and imagery in conversational discourse*. Cambridge : Cambridge University.